

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ*	ΚΖ' Εκπαιδευτική Σειρά «Δημήτριος Τζανάκης»
ΤΜΗΜΑ*	Αναπτυξιακών και Περιφερειακών Πολιτικών
ΚΥΚΛΟΣ*	Α' Ειδική Φάση
Τίτλος Μαθήματος / Εργαστηρίου*	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ
Κωδικός Μαθήματος / Εργαστηρίου*	
Συνολικές Ώρες	18
Σύντομη Περιγραφή Μαθήματος / Εργαστηρίου	Εξετάζονται οι απαιτήσεις διαχείρισης της διακινδύνευσης καταστροφής από φυσικούς και ανθρωπογενείς κινδύνους (συμπεριλαμβανομένης της Κλιματικής Αλλαγής) και ιδίως αυτές που επηρεάζουν και επηρεάζονται από τις δομές και τις αρμοδιότητες της δημόσιας διοίκησης και αυτοδιοίκησης σε διαρκή χρόνο. Παρουσιάζονται συνοπτικά η ιστορία και τα βασικά στοιχεία της πολιτικής προστασίας καθώς και το σύστημα πολιτικής προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα, εστιάζοντας σε ζητήματα συντονισμού, διαλειτουργικότητας και συνεργιών μεταξύ των εμπλεκόμενων και ενδιαφερομένων δημοσίων φορέων. Ειδική αναφορά γίνεται στο δίκαιο έκτακτης ανάγκης. Τέλος, συζητούνται σύγχρονα αναδυόμενα ζητήματα του πεδίου των καταστροφών και κινδύνων και ειδικότερα η διακυβέρνηση της διακινδύνευσης και η προσέγγιση των παγκόσμιων σύγχρονων θεματικών περιοχών της μείωσης της διακινδύνευσης καταστροφής, της κλιματικής αλλαγής και της βιώσιμης ανάπτυξης.
Στόχος Μαθήματος	Οι σύγχρονες κοινωνίες καλούνται να διαχειριστούν απρόβλεπτους κινδύνους, όπως κατέδειξαν πρόσφατες μεγάλες καταστροφές και κρίσεις (όπως η παρούσα κρίση που συνδέεται με την πανδημία της νόσου COVID-19, η σύνθετη σεισμική καταστροφή στην Ανατολική Ιαπωνία το 2011 και το πυρηνικό ατύχημα στη Fukushima, η διατάραξη πτήσεων λόγω ηφαιστειακής τέφρας το 2010). Καταστροφές και κρίσεις επιφέρουν σημαντικές κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές και αναπτυξιακές επιπτώσεις οι οποίες μάλιστα, κατά περίπτωση, μπορεί να διαχέονται απρόβλεπτα, χωρικά και χρονικά. Η διαχείριση κινδύνων και διακινδύνευσης, ιδίως δε αυτών που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή, τίθεται ως προτεραιότητα τόσο σε ευρωπαϊκό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Μάλιστα, η

* Τα πεδία συμπληρώνονται από την ΕΣΔΔΑ

	διαχείριση φυσικών, ανθρωπογενών ή από πρόθεση κινδύνων και καταστροφών όλο και περισσότερο αποτελεί αντικείμενο των δημόσιων πολιτικών (όπως, ενδεικτικά, των πολιτικών χωρικής ανάπτυξης, υποδομών και δικτύων, τουριστικής και αγροτικής ανάπτυξης, υγείας, περιβάλλοντος και ενέργειας). Επιπλέον, στο σύγχρονο περιβάλλον η προστασία από καταστροφές και απειλές καλεί για συνεργασία και συνέργεια του δημόσιου τομέα, του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών. Σε αυτό το πλαίσιο, το μάθημα αποσκοπεί να αναδείξει τη διαχείριση της διακινδύνευσης καταστροφής ως στοιχείο των δημόσιων πολιτικών και ακόμη, να επισημάνει τα αποτελέσματα (θετικά ή αρνητικά) των δημοσίων πολιτικών στην διακινδύνευση καταστροφής. Ταυτόχρονα, επιχειρεί να επισημάνει τον κρίσιμο ρόλο των συνεργιών, της συνεργασίας και του συντονισμού στην πολιτική προστασία, ιδίως δε αναφορικά με του δημόσιους φορείς διαφόρων διοικητικών επιπέδων.
Ειδικοί στόχοι:	
1. Γνώσεις	Ειδικότερα, επιδιώκεται οι σπουδαστές/ριες: - Να εξοικειωθούν με βασικές έννοιες, αρχές και κατευθύνσεις του πεδίου των καταστροφών και κινδύνων καθώς και με τα εργαλεία και τα μέσα διαχείρισης των κινδύνων και της διακινδύνευσης καταστροφής στις σύγχρονες κοινωνίες - Να κατανοήσουν τη σχέση της διαχείρισης καταστροφής και της διακινδύνευσης καταστροφής με την πολιτική προστασία και να γνωρίσουν το πλαίσιο, τα βασικά μέρη, εργαλεία και χαρακτηριστικά του συστήματος Πολιτικής Προστασίας στην ΕΕ και την Ελλάδα. - Να έρθουν σε επαφή με τη σύγχρονη συζήτηση στο πεδίο της μείωσης της διακινδύνευσης καταστροφής και να αντιληφθούν τη σχέση του με συγγενή πεδία, όπως η κλιματική αλλαγή και η βιώσιμη ανάπτυξη.
2. Δεξιότητες	- Να είναι σε θέση να προσαρμόζουν τις αρμοδιότητες τους και τον τρόπο άσκησης και εφαρμογής αυτών, ώστε να μετριάσουν ενδεχόμενους κινδύνους ή/και τη διακινδύνευση καταστροφής. - Να είναι σε θέση να καταρτίζουν εισηγήσεις στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους προκειμένου προάγουν το μετριασμό των επιπέδων διακινδύνευσης, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές κατευθύνσεις και στρατηγικές σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο. - Να δύνανται να συμβάλλουν στη διαμόρφωση σχεδίων πολιτικής προστασίας και έκτακτης ανάγκης για τις υπηρεσίες τους και να συνεισφέρουν στην σχετική οργάνωση και προετοιμασία των απαραίτητων δομών για την υλοποίηση και εφαρμογή τους, αλλά και να εφαρμόζουν τα σχετικά των δομών όπου θα υπηρετούν. - Να εντάσσονται στον επιχειρησιακό σχεδιασμό πολιτικής προστασίας και να συντάσσονται με τους σχετικούς μηχανισμούς αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών. - Να λειτουργούν έχοντας κατά νου τον οριζόντιο χαρακτήρα των δράσεων και τον συντονισμό ως τρόπο συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων στην πολιτική προστασία, φορέων. - Να αναγνωρίζουν σχέσεις (θετικές ή αρνητικές) που υπάρχουν μεταξύ της άσκησης (ή η μη άσκησης) των αρμοδιοτήτων που θα αναλάβουν στο μέλλον ως δημόσιοι υπάλληλοι και της

	διακινδύνευσης έναντι φυσικών και ανθρωπογενών κινδύνων (και άρα στο ενδεχόμενο καταστροφής).	
3. Στάσεις/Συμπεριφορές	- Να ενθαρρύνουν τον σχεδιασμό και την εφαρμογή δημοσίων πολιτικών που συνεκτιμούν τον παράγοντα της ασφάλειας έναντι φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών και να αποφεύγουν ή να στέκονται κριτικά απέναντι στην ανάπτυξη και εφαρμογή δημοσίων πολιτικών που γεννούν ερωτηματικά σχετικά με τις επιπτώσεις τους στο επίπεδο της διακινδύνευσης καταστροφής. - Να συνειδητοποιήσουν την αναγκαία, πολυδιάστατη συμβολή δομών/ υπηρεσιών/ ατόμων στην προετοιμασία (ετοιμότητα) και τον σχεδιασμό αντιμετώπισης καταστροφής, στη διαχείριση καταστροφής, καθώς και στις σχετικές μεθόδους και εργαλεία οργάνωσης. - Να ευαισθητοποιηθούν ως προς ένταξη των διεθνών πολιτικών μείωσης της διακινδύνευσης καταστροφής σε εθνικές, περιφερειακές και τοπικές πολιτικές αλλά και να εκτιμήσουν τη σπουδαιότητα της ενσωμάτωσης της μείωσης της διακινδύνευσης στις δημόσιες πολιτικές.	
Μέθοδοι Διδασκαλίας / Εκπαιδευτικές Τεχνικές	Παρουσίαση – Ερωταποκρίσεις Συζήτηση Αναζήτηση στο διαδίκτυο Μελέτη περίπτωσης	
Αξιολόγηση Μαθήματος / Εργαστηρίου (Σημειώστε με X)		Ανοικτές Ερωτήσεις Γνώσεων – Μελέτη Περίπτωσης (θεωρητικά μαθήματα κυρίως)
		Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής
		Εκπόνηση ατομικής εργασίας και παρουσίασης
		Εκπόνηση ομαδικής εργασίας και παρουσίασης
	X	Άλλη, προσδιορίστε: Ανοικτές Ερωτήσεις Γνώσεων (50%) με περιορισμό έκτασης και Ερωτήσεις Πολλαπλής Επιλογής (50%), με ελεύθερη πρόσβαση στο εκπαιδευτικό υλικό, χωρίς πρόσβαση στο διαδίκτυο.
Προϋποθέσεις Υποδομών	Δυνατότητα διά ζώσης και εξ' αποστάσεως διδασκαλία	
Απαραίτητα Εκπαιδευτικά Μέσα	Προβολέας παρουσίασης Power Point, πρόσβαση των εκπαιδευομένων σε Η/Υ και σε διαδίκτυο, πίνακας	
Απαραίτητο Λογισμικό	-	
Εκπαιδευτικό – Υποστηρικτικό Υλικό (Σημειώστε με X)	X	Σημειώσεις Εισηγητή
	X	Παρουσιάσεις Εισηγητή
	X	Μελέτες Περίπτωσης
	X	Άρθρα – Μελέτες – Αποσπάσματα
	X	Θεσμικό Πλαίσιο – Νόμοι
		Πρότυπα
		Εγχειρίδια Χρήσης

		Ψηφιακό Υλικό – Λογισμικό
	X	Διαδικτυακοί Τόποι
	X	Σχετική Βιβλιογραφία
ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ / ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ		
1 ^η Διδακτική Ενότητα		
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Έννοιες, αρχές και κατευθύνσεις του πεδίου των κινδύνων και καταστροφών	
Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	Έννοιες, Αρχές και Κατευθύνσεις του πεδίου των κινδύνων και καταστροφών ✓ Η έννοια της Κρίσης και τα βασικά χαρακτηριστικά της. ✓ Το περιεχόμενο του όρου «Καταστροφή». Κατηγορίες καταστροφικών επιπτώσεων και εμβέλειά τους στον χώρο και τον χρόνο (κλίμακα επιπτώσεων). Παραδείγματα από την Ελλάδα και τον διεθνή χώρο. ✓ Το περιεχόμενο των όρων «Διακινδύνευση», «Κίνδυνος», «Εκθεση», «Τρωτότητα». Οι μεταξύ τους σχέσεις. Κατηγορίες Κινδύνων. Παραδείγματα. ✓ Το περιεχόμενο των όρων «Ικανότητα Αντιμετώπισης» (coping capacity) και «Ανθεκτικότητα» (Resilience) στις περιπτώσεις των φυσικών καταστροφών και της κλιματικής αλλαγής.	
Διάρκεια (ώρες)	7	
Βασικό Εκπαιδευτικό Υλικό (όπως μέρη βιβλίων, μελέτες περίπτωσης, άρθρα, διαδικτυακοί τόποι, νόμοι, παρουσιάσεις εισηγητή)	• Σημειώσεις του μαθήματος • Παρουσίαση PPT από τις εισηγήτριες • Σαπουντζάκη, Κ. & Δανδουλάκη, Μ. (2016). «Οι όροι και τα θεωρητικά εργαλεία του πεδίου της διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών: Διεπιστημονικότητα ή Βαβέλ;» Στο: Κίνδυνοι και Καταστροφές. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: http://hdl.handle.net/11419/6299	
2η Διδακτική Ενότητα		
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Διαχείριση διακινδύνευσης καταστροφής και διαχείριση καταστροφής: Έννοια, προσεγγίσεις και εργαλεία	
Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	✓ Η έννοια και ο κύκλος της διαχείρισης καταστροφής και της διακινδύνευσης καταστροφής. Γιατί ακολουθεί κυκλική πορεία η διαχείριση; Φάσεις διαχείρισης: πρόληψη και μείωση της διακινδύνευσης (prevention / disaster risk reduction), προετοιμασίας/ετοιμότητας (preparedness), αντιμετώπισης (response), αποκατάστασης (recovery) και ανασυγκρότησης (reconstruction). ✓ Οι βασικές επιλογές της διαχείρισης: Τροποποίηση του κινδύνου, τροποποίηση της τρωτότητας, ενίσχυση της ανθεκτικότητας / ικανότητας αντιμετώπισης, διαμοιρασμός του κινδύνου (πολιτική ασφαλιστικής κάλυψης.).	
Διάρκεια (ώρες)	7	
Βασικό Εκπαιδευτικό Υλικό (όπως μέρη βιβλίων, μελέτες περίπτωσης, άρθρα, διαδικτυακοί τόποι, νόμοι, παρουσιάσεις εισηγητή)	• Σημειώσεις του μαθήματος • Παρουσίαση PPT από τις εισηγήτριες • Kousky, C. (2014). Informing climate adaptation: A review of the economic costs of natural disasters. Energy Economics, 46	

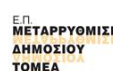
	(2014), pp.576–592 • Lindell, K. M. and Prater, S. C. (2003) Assessing Community Impacts of Natural Disasters. Natural Hazards Review, November 2003, pp. 176-185. DOI: 10.1061/(ASCE)1527-6988(2003)4:4(176)
3η Διδακτική Ενότητα	
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Οργάνωση συστημάτων πολιτικής προστασίας
Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας (νέο σχέδιο)	✓ Ιστορικό προέλευσης των συστημάτων Πολιτικής Προστασίας ✓ Οργάνωση και διαχείριση συστημάτων πολιτικής προστασίας: κανονιστικό και λειτουργικό πλαίσιο, οργάνωση, σχεδιασμός πολιτικής προστασίας, πόροι, τύποι εμπλεκόμενων φορέων, διαχείριση πληροφοριών και επικοινωνία, συντονισμός πολιτικής προστασίας, σχέση σχεδιασμού και αυτοσχεδιασμού στην πολιτική προστασία
Διάρκεια (ώρες)	4
Βασικό Εκπαιδευτικό Υλικό (όπως μέρη βιβλίων, μελέτες περίπτωσης, άρθρα, διαδικτυακοί τόποι, νόμοι, παρουσιάσεις εισηγητή)	• Σημειώσεις του μαθήματος • Παρουσίαση PPT από τις εισηγήτριες
4η Διδακτική Ενότητα	
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Το δίκαιο της έκτακτης ανάγκης
Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας (νέο σχέδιο)	✓ Σύντομη επισκόπηση των βασικών αρχών του ιδιαίτερου κλάδου του Δικαίου της Έκτακτης. Μελετάται η ποικιλομορφία των διακεκριμένων ρυθμίσεων που έχουν υιοθετηθεί από τα νομικά συστήματα των χωρών, καθώς και των νομικών μοντέλων που έχουν κατά καιρούς έχουν προταθεί από τους θεωρητικούς. Καταδεικνύεται η δυσκολία στη θέσπιση ενιαίων νομικών κανόνων καθώς και η αδυναμία αναλογικής εξισορρόπησης του Κράτους Δικαίου με την εύρεση ευέλικτων και αποτελεσματικών μέτρων προστασίας. ✓ Μελέτη Περίπτωσης: Οι καταστροφικές πυρκαγιές το καλοκαίρι του 2007 στην Ελλάδα
Διάρκεια (ώρες)	3
Βασικό Εκπαιδευτικό Υλικό (όπως μέρη βιβλίων, μελέτες περίπτωσης, άρθρα, διαδικτυακοί τόποι, νόμοι, παρουσιάσεις εισηγητή)	• Σημειώσεις του μαθήματος • Παρουσίαση PPT από τις εισηγήτριες
5η Διδακτική Ενότητα	
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Ευρωπαϊκό επίπεδο διαχείρισης της διακινδύνευσης καταστροφής
Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας (νέο σχέδιο)	✓ Η εξέλιξη της πολιτικής προστασίας στην ΕΕ. ✓ Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας και οι βασικοί πυλώνες του. ✓ Η σχέση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού και της ελληνικής πολιτικής προστασίας. ✓ Βασικές Ευρωπαϊκές Οδηγίες που διέπουν τη διαχείριση επιμέρους κινδύνων, όπως τα μεγάλα βιομηχανικά ατυχήματα και οι πλημμύρες.
Διάρκεια (ώρες)	1

Βασικό Εκπαιδευτικό Υλικό (όπως μέρη βιβλίων, μελέτες περίπτωσης, άρθρα, διαδικτυακοί τόποι, νόμοι, παρουσιάσεις εισηγητή)	• Σημειώσεις του μαθήματος • Παρουσίαση PPT από τις εισηγήτριες
6η Διδακτική Ενότητα	
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Το ελληνικό σύστημα πολιτικής προστασίας
Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας (νέο σχέδιο)	✓ Ιστορία του Ελληνικού Συστήματος Πολιτικής Προστασίας. ✓ Το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας και ο τρόπος οργάνωσης και διοίκησης αυτού του συστήματος: οργανωτική δομή, σχεδιασμός σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο, συντονιστική λειτουργία, διαχείριση συστήματος πληροφοριών και επικοινωνιών. ✓ Ο ρόλος των οργανωμένων εθελοντών πολιτικής προστασίας. ✓ Μελέτη περίπτωσης: Δασικές πυρκαγιές του 2007
Διάρκεια (ώρες)	6
Βασικό Εκπαιδευτικό Υλικό (όπως μέρη βιβλίων, μελέτες περίπτωσης, άρθρα, διαδικτυακοί τόποι, νόμοι, παρουσιάσεις εισηγητή)	• Σημειώσεις του μαθήματος • Παρουσίαση PPT από τις εισηγήτριες
7η Διδακτική Ενότητα	
Τίτλος Διδακτικής Ενότητας	Σύγχρονα και αναδυόμενα ζητήματα στο πεδίο των κινδύνων και καταστροφών
Αναλυτική Περιγραφή Διδακτικής Ενότητας	✓ Το σύγχρονο σύνθετο τοπίο των κινδύνων, καταστροφών και κρίσεων ✓ Σύγκλιση των μεγάλων παγκόσμιων θεματικών πλαισίων της διακινδύνευσης καταστροφής, της κλιματικής αλλαγής και της βιώσιμης ανάπτυξης ✓ Από τη διαχείριση στη διακυβέρνηση των κινδύνων και της διακινδύνευσης
Διάρκεια (ώρες)	7
Βασικό Εκπαιδευτικό Υλικό (όπως μέρη βιβλίων, μελέτες περίπτωσης, άρθρα, διαδικτυακοί τόποι, παρουσιάσεις εισηγητή)	• Σημειώσεις του μαθήματος • Παρουσίαση PPT από τις εισηγήτριες • UNISDR (2015). The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction. • UNISDR (2015). Global Assessment Report on Disaster Risk Reduction (GAR2015) - Making development sustainable: The future of disaster risk management.

Οι εισηγήτριες

Δρ. Μιράντα Δανδουλάκη

Δρ. Ασπασία Καραμάνου

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης